

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาการจัดการด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ในโครงการฯ ของจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งเพื่อศึกษาดัชนีทุนและผลตอบแทนทางการเงินของเกษตรกรข้าวอินทรีย์ในโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์เพื่อการส่งออก และการวิเคราะห์ความไวตัวของโครงการ (Sensitivities Analysis) ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งทำการสำรวจเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่ออน อำเภอแม่แตง อำเภอพร้าว อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันกำแพง อำเภอสันทราย อำเภอสันป่าตอง และอำเภอสารภี จำนวน 70 ราย ระยะเวลาที่ทำการวิเคราะห์หาต้นทุนและผลตอบแทนของโครงการฯ ได้กำหนดระยะเวลา 10 ปี

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เกษตรกรอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอพร้าว คิดเป็นร้อยละ 25.71 ส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 84.29 อยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.57 และเป็นครอบครัวเชิงเดี่ยวคือสมาชิกในครอบครัวจำนวน 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 61.43 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 61.43

ข้อมูลด้านประสิทธิภาพการทำการเกษตร ส่วนใหญ่เกษตรกรมีประสบการณ์การทำการเกษตรระหว่าง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.86 และมีประสบการณ์ด้านการปลูกข้าวอินทรีย์ 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 97.41 อีกทั้งมีการประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากอาชีพทำนา คิดเป็นร้อยละ 75.71 และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 78.57 ขนาดพื้นที่ในการปลูกข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ มีพื้นที่ 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.71 ชนิดข้าวที่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ เลือกลงปลูกส่วนใหญ่เป็นข้าวพันธุ์หอมมะลิแดง คิดเป็นร้อยละ 87.14 ด้านการจัดการการผลิตข้าวอินทรีย์ตรงตามหลักวิชาการผลิตข้าวอินทรีย์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีระบบการจัดการการผลิตข้าวอินทรีย์ตรงตามหลักวิชาการผลิตข้าวอินทรีย์ คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 86.43

จากการประเมินต้นทุน – ผลตอบแทนจากการปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งแยกตามขนาดพื้นที่ในการผลิต คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า ต้นทุนการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรพื้นที่ปลูกเล็ก มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือ 16.37 บาท/กิโลกรัม

รองลงมาคือพื้นที่ขนาดใหญ่ มีต้นทุนต่อหน่วย 17.90 บาท/กิโลกรัม และพื้นที่ขนาดกลาง มีต้นทุนต่อหน่วย 19.01 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่าค่าใช้จ่ายในการลงทุนถือเป็นต้นทุนหลักในการดำเนินงานเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดเล็ก 1-10 ไร่ มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 35,745.90 และค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C) เท่ากับ 1.60 มากกว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดใหญ่ และ ขนาดกลาง ซึ่งมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 31,957.16 และ 21,519.88 ค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C) เท่ากับ 1.55 และ 1.40 ดังนั้นเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดเล็ก(1-10 ไร่) มีความคุ้มค่าต่อการลงทุนมากกว่า เกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดกลาง (11-29 ไร่) และพื้นที่ใหญ่(30 ไร่ขึ้นไป)

สำหรับในส่วนการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตข้าวอินทรีย์เปรียบเทียบรายอำเภอ ของจังหวัดเชียงใหม่ ต้นทุนจากการปลูกข้าวของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์ในแต่ละอำเภอ ปี 2554 จากการศึกษาพบว่า อำเภอแม่ริม มีต้นทุนในการปลูกข้าวอินทรีย์ต่ำสุด คิดเป็นจำนวนเงินเฉลี่ยเท่ากับ 12.25 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาเป็น อำเภอสันทราย มีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากับ 12.69 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอแม่แตงมีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากับ 12.81 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอสันป่าตอง 13.55 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอพร้าว 14.91 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอสันกำแพง 15.19 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอสารภี 16.57 บาทต่อกิโลกรัมและอำเภอดอยสะเก็ด มีต้นทุนการผลิตสูงสุดคือ 19.32 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ จากการวิเคราะห์ทางการเงินมาเปรียบเทียบตามพื้นที่ปลูกรายอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าพื้นที่อำเภอแม่ริมมีค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C) สูงสุดเท่ากับ 2.29 รองลงมาเป็นพื้นที่อำเภอสันทราย และอำเภอแม่แตง มีค่าเท่ากับ 2.21 และ 2.14

การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการในการลงทุนนั้นจากการวิเคราะห์ความอ่อนไหวทั้ง 3 กรณี พบว่าการลงทุนปลูกข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร ยังคงมีความเป็นไปได้ในการลงทุน แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ในการปลูกข้าวอินทรีย์ทั้ง 3 ขนาดพื้นที่ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์พื้นที่ขนาดเล็ก(1-10 ไร่) จะมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) และค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C) สูงกว่าเกษตรกรผลิตข้าวอินทรีย์พื้นที่กลาง(11-29 ไร่) และพื้นที่ขนาดใหญ่(30 ไร่ขึ้นไป) ดังนั้นเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดเล็ก(1-10 ไร่) จึงมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนมากกว่า เกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดกลาง (11-29 ไร่) และพื้นที่ขนาดใหญ่(30 ไร่ขึ้นไป)

การทดสอบหาค่าความแปรเปลี่ยน

จากการวิเคราะห์ค่าความแปรเปลี่ยนพบว่าด้านต้นทุน(SVTC) พบว่า เกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์พื้นที่ปลูกขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ กรณีต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ 10 มีค่า SVTC เท่ากับร้อยละ 43.86 ร้อยละ 35.87 และร้อยละ 41.87 ตามลำดับ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์พื้นที่ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ จะมีความเสี่ยงน้อยกว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดกลางตามค่า SVTC ที่มีค่าสูงกว่า

สำหรับค่าความแปรเปลี่ยนด้านผลประโยชน์(SVTB) พบว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์พื้นที่ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ กรณีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 มีค่า SVTB เท่ากับร้อยละ 78.13 ร้อยละ ร้อยละ 55.94 และ ร้อยละ 41.29 ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์พื้นที่ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ จะได้รับความเสี่ยงน้อยกว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ขนาดกลาง ตามค่า SVTB ที่มีค่าสูงกว่า

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่ได้สามารถจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและประสิทธิภาพของโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์เพื่อการส่งออกในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ดังนี้

- 1) เนื่องจากการปลูกข้าวอินทรีย์มีระบบและขั้นตอนในการผลิตที่ละเอียด จึงควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติให้ถูกวิธี เพื่อให้ได้ผลผลิตเมล็ดข้าวที่มีคุณภาพ และผ่านการรับรองสารปนเปื้อนในอาหาร
- 2) มีการจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้แก่เกษตรกร หรือมีผู้รับผิดชอบลงพื้นที่ดูแลในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ให้ครอบคลุม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร สร้างความพอใจให้กับเกษตรกร ไม่เกี่ยวข้องกับสารเคมี และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- 3) ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านขั้นตอน รวมถึงมีการสร้างระบบมาตรฐานที่ดีของระบบตรวจคุณภาพมาตรฐานรับรองสารปนเปื้อนในอาหาร เพื่อรองรับการเปิด (ASEAN Economic Community: AEC) ส่งผลให้ระบบการค้าข้าวอินทรีย์ของไทยมีการพัฒนาอีกทั้งเป็นการช่วยยกระดับรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ของไทยต่อไปในอนาคต
- 4) สำหรับในด้านการตลาดรัฐบาลควรเร่งกำหนดมาตรการกำกับดูแล การตรวจสอบคุณภาพและรับรองผลผลิตอินทรีย์เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่แท้จริงในทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มการผลิตจนถึงมือผู้บริโภค ซึ่งจะทำให้ตลาดขยายตัวได้อย่างยั่งยืนต่อไป